

Anonymiseret version

Oversættelse

C-397/23 – 1

Sag C-397/23

Anmodning om præjudiciel afgørelse

Dato for indlevering:

29. juni 2023

Forelæggende ret:

Sozialgericht Detmold (Tyskland)

Afgørelse af:

22. juni 2023

Sagsøger:

FL

Sagsøgt:

Jobcenter Arbeitplus Bielefeld

Sozialgericht Detmold (domstolen i socialretlige sager i Detmold)

[Udelades]

Kendelse

I sagen

FL, [udelades] Bielefeld

Sagsøger

[udelades]

mod

Jobcenter Arbeitplus Bielefeld [udelades]

DE

Sagsøgt

Stadt Bielefeld Amt für soziale Leistungen (socialkontoret i Bielefeld) [udelades]

Adciteret

har 35. afdeling ved Sozialgericht Detmold (domstolen i socialretlige sager i Detmold) den 22. juni 2023 [udelades] afsagt følgende kendelse:

I. Sagen udsættes.

II. Den Europæiske Unions Domstol forelægges i henhold til artikel 267, stk. 1 og 2, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde følgende spørgsmål til præjudiciel afgørelse:

Skal EU-retten fortolkes således, at den er til hinder for en national lovgivning, hvorefter en opholdstilladelse i forbindelse med pasning kun skal tildeles den udenlandske forælder til et mindreårigt ugift indenlandsk barn, når barnet har sit sædvanlige opholdssted i indlandet, hvilket medfører, at unionsborgere i en medlemsstat ikke har en sådan ret til opholdstilladelse med henblik på pasning af en mindreårig unionsborger, som er statsborger i en anden medlemsstat end den indenlandske stat?

Præmisser:

[Udelades]

A. Hovedsagens genstand og faktiske omstændigheder

I. Hovedsagens genstand

Parterne er uenige om, hvorvidt sagsøgeren har ret til sociale ydelser i henhold til Zweites Buch Sozialgesetzbuch (bog II i lov om socialsikring, herefter »SGB II«) og Zwölftes Buch Sozialgesetzbuch (bog XII i lov om socialsikring, herefter »SGB XII«) for perioden fra den 30. maj 2020 til den 28. februar 2021. Dette forudsætter i henhold til de nationale bestemmelser i § 7, stk. 1, andet punktum, nr. 2, litra b), i SGB II og § 23, stk. 3, første punktum, nr. 2, i SGB XII i de relevante affattelser, at han har en opholdsret, som ikke alene udspringer af, at han er arbejdssøgende.

II. Faktiske omstændigheder i hovedsagen

Sagsøgeren, der er født den 21. maj 1979, er polsk statsborger. Han rejste den 30. maj 2020 fra Nederlandene ind i Forbundsrepublikken Tyskland sammen med sin ugifte samlever [udelades]. Hun var tidligere, den 30. august 2015, rejst fra Polen til Tyskland og befandt sig kun på et kort ophold hos en veninde i Nederlandene som følge af en uoverensstemmelse med sin ægtemand, der døde den 25. marts 2020. [Sagsøgerens samlever] er også polsk statsborger. Den 27. november 2020

blev deres fælles søn [udelades] født uden for ægteskab i Bielefeld. Han har også polsk statsborgerskab.

Sagsøgeren og [hans samlever og deres fælles søn] ansøgte sagsøgte om ydelser i henhold til SGB II. Ved afgørelser af 3. december 2020 og 21. december 2020 tildelte sagsøgte [samleveren] ydelser i henhold til SGB II for perioden fra indrejsen den 30. maj 2020. Sagsøgte tildelte [sønnen] ydelser for perioden fra hans fødsel den 27. november 2020. [Udelades] Ved afgørelse om afslag af 21. april 2021 afslog sagsøgte sagsøgerens [udelades] krav for den omtvistede periode fra den 30. maj 2020 til den 28. februar 2021. Som begrundelse anførte sagsøgte, at sagsøgeren ikke havde ret til ydelser i henhold til SGB II, eftersom hans opholdsret kun udsprang af, at han var arbejdssøgende. Ud over den opholdsret, som udsprang af, at han var arbejdssøgende, forelå der ikke nogen anden opholdsret, hvorpå en ret til ydelser i henhold til SGB II kunne støttes. [Udelades] [forklares nærmere, jf. næste afsnit]

Sagsøgeren indgav inden for fristerne klage over denne afgørelse om afslag. Ved klageafgørelse af 19. juli 2021 afviste sagsøgte klagen som ugrundet. Som begrundelse anførte sagsøgte på ny, at der ikke følger en opholdsret af § 28, stk. 1, første punktum, nr. 3, i Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet (lov om ophold, beskæftigelse og integration af udlændinge på forbundsrepublikkens område, herefter »lov om ophold«). [Samleveren] har allerede befundet sig i Forbundsrepublikken Tyskland i mere end fem år og har ret til ubegrænset ophold. Sagsøgeren rejste for første gang ind i Tyskland den 30. maj 2020. [Udelades] [i henhold til national lovgivning har sagsøgeren ikke opholdsret som familiemedlem eller nær pårørende til sin samlever.] Endvidere følger der heller ikke en opholdsret af § 11, stk. 14, første punktum, i Gesetz über die allgemeine Freizügigkeit von Unionsbürgern (lov om unionsborgeres ret til fri bevægelighed), [som i den anførte bestemmelse henviser til lov om ophold], sammenholdt med § 28, stk. 1, første punktum, nr. 3, i lov om ophold, eftersom retten alene vedrører mindreårige tyske statsborgere, mens sagsøgerens søn kun er polsk statsborger. Der følger heller ikke en opholdsret af Den Europæiske Unions Domstols afgørelse [i sag] C-181/19 og forordning (EU) nr. 492/2011, eftersom sagsøgerens søn ikke er skolepligtig. § 28 i lov om ophold skal, sammenholdt med artikel 4 i forordning (EF) 883/2004, i EU-retlig henseende ikke fortolkes således, at den ugifte far til en ikke-skolepligtig unionsborger også skal have opholdsret. Samleverens ret til fri bevægelighed og opholdsret hindres ikke af, at den ugifte far ikke modtager sociale ydelser i henhold til SGB II.

Sagsøgeren har den 12. august 2021 anlagt søgsmål til prøvelse af denne afgørelse.

Han har under retsforhandlingerne i det væsentlige gjort gældende, at der følger en opholdsret af § 28, stk. 1, første punktum, nr. 3, i lov om ophold, sammenholdt med artikel 6 i Grundgesetz (den tyske forfatning, herefter »forfatningen«) og artikel 8 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (herefter »EMRK«).

En begrænsning af retten til familiesammenføring med henblik på pasning til kun at omfatte »tyske statsborgere« er i strid med EU-retten, stiller visse borgere urimeligt ringe og udgør en begrænsning af den frie bevægelighed. Der følger en ret til ligebehandling af § 11, stk. 14, første punktum, i lov om unionsborgeres ret til fri bevægelighed, sammenholdt med forfatningens artikel 6 og EMRK's artikel 8.

Sagsøgte og adciterede har under retsforhandlingerne gjort gældende, at der ikke følger en opholdsret af den nævnte bestemmelse i § 28, stk. 1, første punktum, nr. 3, i lov om ophold, eftersom denne bestemmelse efter sin ordlyd kun finder anvendelse på »tyske statsborgere« og ikke på »unionsborgere«. Det er et iboende kendetegn ved den nationale immigrations- og opholdslovgivning, at der sondres mellem »tyske statsborgere« og »udlændinge«. Den pågældende bestemmelse udgør ikke en tilsidesættelse af EU-retten. Det rejste spørgsmål om, hvorvidt et afslag på opholdstilladelse over for en unionsborger, der har forældremyndigheden over et mindreårigt barn, som har ret til fri bevægelighed, er statsborger i en medlemsstat og bor i Tyskland, udgør forskelsbehandling, er omdiskuteret i retspraksis fra de højere retsinstanser. I lyset af den modstridende retspraksis fra de højere retsinstanser og i mangel af en afgørelse fra en ret i øverste instans er der ikke mulighed for at ændre den tidligere afgørelse og meddele en delvis anerkendelse.

III. Nationale forskrifter

De relevante nationale forskrifter har følgende ordlyd:

§ 28 i lov om ophold, som affattet ved lov af 27. juli 2015 (BGBl. I, s. 1386)

(1) Opholdstilladelse udstedes til

1. en tysk statsborgers udenlandske ægtefælle,
2. en tysk statsborgers mindreårige ugifte barn,
3. en forælder til et mindreårigt ugift tysk barn med henblik på udøvelse af forældremyndighed,

såfremt den tyske statsborger har sit sædvanlige opholdssted på Forbundsrepublikkens område. [Udelades]

[Udelades]

[Udelades] [Bestemmelser om enkeltheder]

§ 11 i lov om unionsborgeres ret til fri bevægelighed, som affattet ved lov af 24. november 2020 (BGBl. I, s. 2416), ændret ved artikel 1 i lov af 12. november 2020

[...]

(14) Lov om ophold finder også anvendelse, når den medfører en mere fordelagtig retsstilling end denne lov. [Udelades]

§ 7 i SGB II i den affattelse, der var gældende indtil den 31. december 2020, som affattet ved lov af 30. november 2019 (BGBl. I, s. 1948)

(1) Ret til ydelser i medfør af denne lov har personer:

1. der er fyldt 15 år, men som endnu ikke har nået den aldersgrænse, der er fastsat i § 7a,
2. der er arbejdsdygtige,
3. som er trængende, og
4. som har deres sædvanlige opholdssted i Forbundsrepublikken Tyskland (arbejdsdygtige ydelsesmodtagere).

Udelukket herfra er:

1. udlændinge, der ikke er arbejdstagere eller selvstændige erhvervsdrivende i Forbundsrepublikken Tyskland, og som ikke har ret til fri bevægelighed i medfør af § 2, stk. 3, i lov om unionsborgeres ret til fri bevægelighed, samt deres familiemedlemmer, i de tre første måneder af deres ophold,
2. udenlandske statsborgere,
  - a) som ikke har opholdsret,
  - b) hvis opholdsret alene udspringer af, at de er arbejdssøgende, eller
  - c) som har opholdsret alene eller parallelt med en opholdsret i henhold til artikel 10, litra b), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 492/2011 af 5. april 2011 om arbejdskraftens frie bevægelighed inden for Unionen (EUT L 141 af 27.5.2011, s. 1), som ændret ved forordning (EU) 2016/589 (EUT L 107 af 22.4.2016, s. 1),
samt deres familiemedlemmer.

[Udelades]

[Udelades] Uanset andet punktum, nr. 2, udbetales der ydelser til udlændinge og deres familiemedlemmer i henhold til denne bog, når de i mindst fem år har haft deres sædvanlige opholdssted i Tyskland, [udelades]

[...]

§ 7 i SGB II i den affattelse, der har været gældende siden den 1. januar 2021, som affattet ved lov af 9. december 2020 (BGBl. I, s. 2855)

Ydelsesmodtagere

(1) [Udelades]

[Udelades]

[Udelades] [svare til den affattelse, der var gældende indtil den 31.12.2020]

Udelukket herfra er:

1. udlændinge, der ikke er arbejdstagere eller selvstændige erhvervsdrivende i Forbundsrepublikken Tyskland, og som ikke har ret til fri bevægelighed i medfør af § 2, stk. 3, i lov om unionsborgeres ret til fri bevægelighed, samt deres familiemedlemmer, i de tre første måneder af deres ophold,

2. udenlandske statsborgere,

a) som ikke har opholdsret, eller

b) hvis opholdsret alene udspringer af, at de er arbejdssøgende,

samt deres familiemedlemmer

[Udelades]

[Udelades] [svare til den affattelse, der var gældende indtil den 31.12.2020]

[...]

§ 23 i SGB XII i den affattelse, der var gældende indtil den 31. december 2020, som affattet ved lov af 22. december 2016 (BGBl. I, s. 3155)

(1) En udlænding, der har taget egentligt ophold på det nationale område, har ret til forsørgelsesbistand, sygehjælp, bistand i forbindelse med graviditet og barsel samt adgang til lægebehandling i henhold til denne bogs bestemmelser. Kapitel 4 finder uændret anvendelse. Der kan i øvrigt tildeles social bistand under hensyn til de individuelle omstændigheder. De i første punktum nævnte begrænsninger finder ikke anvendelse på udlændinge, der har fået udstedt tidsbegrænset opholdsbevis [(»Niederlassungserlaubnis«)] eller en tidsbegrænset opholdstilladelse [(»befristeter Aufenthaltstitel«)], og som har til hensigt at tage permanent ophold på Forbundsrepublikkens område. De bestemmelser, der gælder for tildeling af andre sociale ydelser end de ydelser, der er nævnt i første punktum, gælder uændret.

(2) [Udelades]

(3) Der udbetales ikke ydelser til udlændinge og deres familiemedlemmer i henhold til stk. 1 eller kapitel 4, hvis

1. de ikke er arbejdstagere eller selvstændige erhvervsdrivende i Forbundsrepublikken Tyskland og ikke har ret til fri bevægelighed i medfør af § 2, stk. 3, i lov om unionsborgeres ret til fri bevægelighed, samt deres familiemedlemmer, i de tre første måneder af deres ophold,

2. de ikke har opholdsret, eller deres opholdsret alene udspringer af, at de er arbejdssøgende,

3. de har opholdsret alene eller parallelt med en opholdsret i henhold til artikel 10, nr. 2), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 492/2011 af 5. april 2011 om arbejdskraftens frie bevægelighed inden for Unionen (EUT L 141 af 27.5.2011, s. 1), som ændret ved forordning (EU) 2016/589 (EUT L 107 af 22.4.2016, s. 1), eller

4. de er indrejst for at opnå social bistand.

[Udelades]

[Udelades] [begrænset bistand indtil udrejsen, sædvanligvis i højst en måned]

Uanset første punktum, nr. 2 og 3, udbetales der ydelser til udlændinge og deres familiemedlemmer i henhold til stk. 1, første og andet punktum, hvis de i mindst fem år har opholdt sig i Tyskland uden væsentlige afbrydelser [udelades]

[...]

§ 23 i SGB XII i den affattelse, der har været gældende fra den 1. januar 2021, som affattet ved lov af 9. december 2020 (BGBl. I, s. 2855)

[Udelades]

[Udelades] [svarer til den affattelse, der var gældende indtil den 31.12.2020]

(3) Der udbetales ikke ydelser til udlændinge og deres familiemedlemmer i henhold til stk. 1 eller kapitel 4, hvis

1. de ikke er arbejdstagere eller selvstændige erhvervsdrivende i Forbundsrepublikken Tyskland og ikke har ret til fri bevægelighed i medfør af § 2, stk. 3, i lov om unionsborgeres ret til fri bevægelighed, samt deres familiemedlemmer, i de tre første måneder af deres ophold,

2. de ikke har opholdsret, eller deres opholdsret alene udspringer af, at de er arbejdssøgende, eller

3. de er indrejst for at opnå social bistand.

[Udelades]

[Udelades] [begrænset bistand indtil udrejsen, sædvanligvis i højst en måned]
Uanset første punktum, nr. 2, udbetales der ydelser til udlændinge og deres
familiemedlemmer, hvis de i mindst fem år har opholdt sig i Tyskland uden
væsentlige afbrydelser [udelades]

[...]

EMRK's artikel 8 [udelades]

(1) Enhver har ret til respekt for sit privatliv og familieliv [udelades]

[Udelades]

Forfatningens artikel 6 [udelades]

[Udelades]

[Udelades] [Beskyttelse af ægteskab og familie, ligebehandling af børn født i og
uden for ægteskab]

B. Anmodningen om præjudiciel afgørelse og det præjudicielle spørgsmåls
betydning for afgørelsen

Afdelingen er som domstol i socialretlige sager ganske vist ikke forpligtet til at
indlede en præjudiciel procedure, eftersom afgørelser truffet af domstole i
socialretlige sager kan appelleres til de regionale appeldomstole i socialretlige
sager og Bundessozialgericht (forbundsdomstol i socialretlige sager). Afdelingen
anser det imidlertid – med henblik på en hurtig gennemførelse af sagen og en
afklaring af det retlige spørgsmål, som er blevet besvaret forskelligt i retspraksis
fra de regionale appeldomstole i socialretlige sager – for at være nødvendigt at
indgive en anmodning om præjudiciel afgørelse allerede i forbindelse med
behandlingen af sagen i første instans, således at det i EU-retlig henseende kan
afklares, om en sådan national bestemmelse udgør en tilsidesættelse af artikel 18
TEUF, artikel 20, artikel 21, stk. 2, og artikel 33, stk. 1, i Den Europæiske Unions
charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«), forordning (EF)
nr. 987/2009, direktiv 2004/38/EF eller andre EU-retlige forskrifter, som
Domstolen måtte finde relevante.

Afdelingen bemærker, at fortolkningen af dette retlige spørgsmål i den nationale
retspraksis fra de højere retsinstanser er stærkt divergerende. [Udelades]
[Henvisninger til retspraksis fra domstolene i socialretlige sager, hvori det både
bekræftes og afvises, at der foreligger ulovlig forskelsbehandling som omhandlet i
artikel 18 TEUF, jf. henvisningerne i Bundesverfassungsgerichts
(forbundsdomstol i forfatningsretlige sager) kendelse] Også
Bundesverfassungsgericht (forbundsdomstol i forfatningsretlige sager) har anført,
at det er omdiskuteret i retspraksis fra de regionale appeldomstole i socialretlige
sager og i retslitteraturen, om § 11, stk. 1, 11. punktum, i lov om unionsborgeres
ret til fri bevægelighed i den affattelse, der var gældende indtil den 23. november

2020 (siden den 24.11.2020: § 11, stk. 14, første punktum, i lov om unionsborgeres ret til fri bevægelighed), sammenholdt med § 28, stk. 1, første punktum, nr. 3, i lov om ophold og artikel 18, stk. 1, TEUF, kan medføre opholdsret for en forælder, der har forældremyndigheden over en mindreårig unionsborger, der, fordi vedkommende ledsages af den anden forælder, har ret til fri bevægelighed i henhold til § 3, stk. 1, første punktum, i lov om unionsborgeres ret til fri bevægelighed (Bundesverfassungsgericht (forbundsdomstol i forfatningsretlige sager), kendelse af 4.10.2019 – 1 BvR 1710/18, [https://www.bundesverfassungsgericht.de/SharedDocs/Downloads/DE/2019/10/rk20191004_1bvr171018.html] 2019, 27335, præmis 12).

I. EU-retlige forskrifter

De EU-retlige bestemmelser, der er relevante for den foreliggende sag, er ifølge afdelingen følgende: artikel 18 TEUF, chartrets artikel 20, artikel 21, stk. 2, og artikel 33, stk. 1, og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 987/2009 af 16. september 2009 om de nærmere regler til gennemførelse af forordning (EF) nr. 883/2004 om koordinering af de sociale sikringsordninger og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/38/EF af 29. april 2004 om unionsborgeres og deres familiemedlemmers ret til at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes område. For så vidt som Domstolen anser andre EU-retlige forskrifter for at være berørt, bør disse også gøres til genstand for anmodningen om præjudiciel afgørelse.

II. Betydningen af fortolkningen af EU-retten for hovedsagens afgørelse

Det spørgsmål, der forelægges til præjudiciel afgørelse, har retlig betydning for hovedsagens udfald. Såfremt spørgsmålet besvares bekræftende, har sagsøgeren [udelades] – i hvert fald for perioden fra fødslen af den fælles søn den 27. november 2020 – en materiel ret til ydelser. Der vil følge en materiel opholdsret af § 28, stk. 1, første punktum, nr. 3, hvilket som omhandlet i § 7, stk. 1, andet punktum, nr. 2, litra b), i SGB II og § 23, stk. 3, første punktum, nr. 2, i SGB XII udgør en opholdsret, som ikke blot udspringer af, at sagsøgeren er arbejdssøgende. Søgsmålet skal dermed tages delvist til følge i første instans på baggrund af de foreliggende faktiske og retlige omstændigheder. Tvisten har også den forbindelse med EU-retten, som er nødvendig med henblik på indgivelse af en præjudiciel afgørelse, idet den vedrører betingelserne for at udbetale sociale ydelser til en unionsborger, som efter at være flyttet til Forbundsrepublikken Tyskland har rejst krav om ligestilling med indenlandske statsborgere med henvisning til pasningen af et barn og har påberåbt sig de nationale retsfor skrifers uforenelighed med EU-retten.

Oplysning om appelmulighederne:

[Udelades]